

UDC 821.581.09

REPRESENTATION OF THE IMAGE OF UKRAINE IN DENG KANGYAN'S POETRY

T. Reheshuk

PhD Student at the Department of the Ukrainian Literature
of the Faculty of Philology and Journalism
Lesya Ukrainka Volyn National University
13, Voli avenue, Lutsk, 43025, Ukraine
thereghshuk@gmail.com

T. Vechorynska

Ph.D in Comparative Literature
Associate Professor
at the Department of the Far East and Southeast Asia Languages and Literatures
Educational and Scientific Institute of Philology
of Taras Shevchenko National University of Kyiv
14, Taras Shevchenko blvd., Kyiv, Ukraine, 01601
t.vechorynska@knu.ua

The issue of the national and civilizational identity of the population is gaining special relevance in terms of the current geopolitical situation in the world. There is an intensification of the interaction processes between representatives of different countries and peoples, and therefore different cultures. It increases the interest of scientists in a wide range of problems devoted to the study of people's perception of "the self" and "the other", the representation of the country's image in the cultural consciousness and literary discourse of other countries.

Recently, many researchers have been studying the peculiarities of the perception of the image of Ukraine by other countries. Scientists pay special attention to the formation of the image of Ukraine in the works of artists not only in the West but also in the East, particularly in China. And although there is almost no research in Ukrainian literary studies devoted to the speech portrait of the image of Ukraine in Chinese poetry, it should be noted that in the China, interest in our country became especially relevant after the start of a full-scale war. Currently, more and more Chinese writers are turning to the image of Ukraine in their writings, trying to understand and discover our country. In particular, at the end of March 2022, the famous Chinese poet, director, and documentarian Deng Kangyan (邓康延) wrote a cycle of poems, dedicated to Ukraine and its heroic people. It is very valuable for understanding the attitude of Chinese people toward the war in Ukraine. Deng Kangyan, on behalf of the Chinese intelligentsia, expresses support for our country in its fight for freedom and independence.

Not surprisingly it is believed that Chinese literature is mainly represented by politically engaged texts that perform not literary, but propaganda function. We believe that with our

research we have disproved this myth and state that modern Chinese poetry resonates with our worldview and that gives hope for the rapprochement of our cultures and worlds in the near future.

Keywords: Chinese literature, poetry, Deng Kangyan, imagology, Ukraine, China.

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОБРАЗУ УКРАЇНИ В ПОЕЗІЇ ДЕНА КАН'ЯНЯ

Т. М. Регешук, Т. В. Вечоринська

В умовах сучасної геополітичної ситуації у світі особливої актуальності набуває питання національної та цивілізаційної ідентичності населення, спостерігається активізація процесів взаємодії представників різних країн і народів, а отже, різних культур. Це посилює інтерес учених до широкого кола проблем, присвячених вивченню уявлення народів щодо себе та «інших», репрезентації образу країни в культурній свідомості і літературному дискурсі інших країн.

Останнім часом для багатьох дослідників великий інтерес становить вивчення особливостей сприйняття образу України іншими країнами. Особливу увагу науковці звертають на формування образу України в творах митців не лише Заходу, а і Сходу, зокрема й Китаю. І хоча в українському літературознавстві частка досліджень, присвячених мовленнєвому портрету образу України в китайській поезії практично відсутня, та слід зазначити, що в Піднебесній інтерес до нашої країни особливо актуалізувався після початку повномасштабної війни. Сьогодні все більше письменників Китаю звертаються до образу України у своїх творах, намагаючись зрозуміти та відкрити для себе нашу країну. Зокрема, відомий китайський поет, режисер і документаліст Ден Кан'янь (邓康延) наприкінці березня 2022 року написав цикл віршів, які він присвятив Україні та її героїчному народу. Це дуже цінно для розуміння ставлення китайських інтелектуалів до війни в Україні. Своєю творчістю Ден Кан'янь від імені китайської інтелігенції висловлює підтримку нашій країні в її прагненні до свободи й незалежності.

Не секрет, що існує думка, що китайська література – це політично заангажовані тексти, які виконують не так мистецьку, як пропагандистську функцію. Вважаємо, що своїм дослідженням ми спростували цей міф та довели, що сучасна поезія Китаю – це твори, які резонують з нашим світовідчуттям і які дають надію на зближення наших культур та світів у недалекому майбутньому.

Ключові слова: китайська література, поезія, Ден Кан'янь, імагологія, Україна, Китай.

Беззаперечним є той факт, що Україна є досить привабливою і неоднозначною країною, яка викликає інтерес не тільки у істориків, а й у митців художнього слова. Тема України, її самобутня культура, традиції, звичаї, образи національних героїв протягом багатьох століть приваблювали таких митців, як Вольтер, Дж. Байрон, В. Гюго, П. Меріме, Я. Гашек, П. Целан та ін.

Особливо ж інтерес до нашої країни актуалізувався з початком повномасштабної війни. За сучасних умов усе більше письменників не лише Заходу, а і Сходу звертаються до образу України у своїх творах.

Однією із провідних дослідницьких стратегій для вивчення образів цивілізацій/країн є імагологія. У широкому розумінні це поняття можна трактувати як знання про образ іншого, «чужого» народу, країни. Ключовим складником імагології є дихотомія «свій – чужий». Джерелами цієї галузі є культура,

література, мова, фольклор тощо. Імагологія набула міждисциплінарного характеру, її методи знайшли влучного застосування в культурології, історії, етносоціології тощо.

Імагологія має вагомe значення і у літературознавстві. Літературна імагологія вивчає питання літературного зображення інших народів, її цікавить те, яким чином образи «Іншого» у різних типах дискурсу, зокрема у художній літературі, входять до свідомості суспільства, трансформуються у стереотипні іміджі та формують уявлення нації щодо себе та інших народів.

У вітчизняній науці специфіка імагологічного методу дослідження образів «свого/чужого» з'ясовувалася вже неодноразово. Як стверджує Д. Наливайко, перші спроби формування понять «Чужий» та «Інший» знаходимо в літературних пам'ятках Київської Русі. Традиції імагологічного дискурсу започатковано у працях М. Костомарова та В. Антоновича. Питання імагології цікавили П. Куліша, М. Драгоманова, І. Франка, А. Кримського та ін. [Наливайко 2006]. Та все ж імагологія як окрема галузь гуманітаристики виокремилася у нашій країні відносно нещодавно. Вчений також наголошує, що літературна імагологія вивчає питання літературного зображення інших народів і водночас не протиставляється імагологічним дослідженням з інших галузей науки, а, навпаки, «співпрацює з ними, розробляючи свої аспекти і створюючи свої парадигми» [Наливайко 2000, 57].

Останніми роками з'явилася низка праць, що свідчать про зростання інтересу до імагологічної проблематики, зокрема: «Імагологічні особливості художньої прози та публіцистики Джона Стейнбека» О. Ничко [Ничко 2008], «Література китайської діаспори: імагологічний аспект» Т. Вечоринської [Вечоринська 2021]), «Візія України в сучаснім польськiм та українськiм романі (Леопольд Бучковський, Анджей Кусьневич, Владзімеж Одоєвський, Улас Самчук, Ірина Вільде, Роман Андріяшик)» О. Веретюк [Веретюк 2003]) та ін.

За сучасних умов для багатьох дослідників великий інтерес становить вивчення особливостей сприйняття образу України іншими країнами. Однак здебільшого для науковців становить інтерес творчість європейських письменників. Водночас не досить уваги приділяється дослідженню образу України у літературі Сходу. Актуальність нашого дослідження, таким чином, зумовлена недостатнім вивченням образу України у східній літературі, а також відсутністю наукових розвідок на тему поетичної творчості Дена Кан'яня. Наукова новизна цієї статті полягає у сучасному погляді на розуміння ролі поезії у формуванні національного образу іншої країни. Переклад поезій Дена Кан'яня здійснюється вперше в українському перекладознавчому просторі. Також уперше у вітчизняній науці акцентується увага на лінгвістичних засобах створення образу України у стані війни у творчості письменників Китаю. Матеріалами для статті послугували оригінальні твори китайського поета та їх україномовні переклади: “乌克兰战壕的回响” (2022) «Відлуння українських окопів», “共情时分” (2022) «Час емпатії», “第聂伯河不再哭泣” (2022) «Дніпро вже не заплаче» [Регешук 2022].

Відомий китайський поет, режисер та документаліст Ден Кан'янь (邓康延) народився в 1958 році 5 серпня у Сіані. У 1977 році він успішно склав іспити та вступив до Сіанського гірничого інституту на факультет геології, де одночасно і навчався, і підробляв за спеціальністю. Після закінчення навчання

в 1982 році отримав посаду інженера-геолога у Сіанській академії вугільних наук [Регешук 2022].

У цьому ж році Ден Кан'янь почав займатись і літературною творчістю. Саме в 1977 році у періодичних виданнях почали з'являтися перші твори письменника. Ден Кан'янь не обмежувався лише поезією, звертаючись також до прози та есеїстики. Протягом цього періоду митець задумується над зміною фаху та активно вивчає американську та європейську літературу. Його улюбленими письменниками є Оноре де Бальзак, Ернест Гемінгвей, Гі де Мопасан та О'Генрі. Звичайно, не оминає увагою і китайських письменників, серед яких особливо захоплюється класиками Цао Сюецінем (曹雪芹) та Пу Сунліном (蒲松齡) і сучасниками Ваном Дінцзюнем (王鼎钧) та А Ченом (阿城).

У 1992 році письменник залишив науково-дослідний інститут та переїхав у Шеньжень, щоб займатись більше творчою роботою. Там він 8 років поспіль обіймав посаду планового директора журналу «Shenzhen Youth» та був головним редактором «Phoenix Weekly». В 2007 році Ден Кан'янь обіймав посаду керівника «Shenzhen Yuezhong Film & TV Co.». Разом із тим працював куратором мультимедійних виставок, присвячених історії Китаю.

На початку 2010 року разом з 6 колегами-документалістами Ден Кан'янь прибув у США до Національного музею Вашингтона, щоб мати змогу зібрати матеріали для фільмів про війну китайською та англійською мовами. За результатами поїздки, виявивши чимало перевірених даних китайської історії, він опублікував низку книг і документальних фільмів, а також провів десятки мультимедійних виставок [Ден Кан'янь 2022].

Творчість Дена Кан'яня справила значний вплив на історію сучасної китайської поезії та документалістики. Непересічну творчість письменника не оминають увагою китайські критики. Зокрема, в Китаї існує низка досліджень, присвячених різним аспектам творчості Дена Кан'яня, особливо такими, що вартують уваги, критикам видаються його документалістські техніки. Він є володарем численних літературних і кінематографічних премій і почесних звань, у тому числі нагороджений премією «Видатний продюсер» асоціації «Документальний Китай».

Письменник часто згадує, що дитиною любив проводити час з бабусею, вона розповідала йому різні історії зі свого життя, і серед іншого нерідко траплялись історії про тяжкі випробування, які в минулому випали на долю китайського народу. Саме вплив бабусі відіграв значну роль у тому, що Ден Кан'янь почав пробувати свої сили в документалістиці та досяг значних успіхів у цій галузі. Він назавжди запам'ятав слова своєї бабусі: «Лише зазирнувши в душу *іншого*, можна зрозуміти його біль» [Ден Кан'янь 2022].

Нині Ден Кан'янь працює в Китайському університеті Гонконгу (香港中文大学) на кафедрі образотворчого мистецтва. Там він нерідко організовує різноманітні заходи, в тому числі і вечори української культури. До того ж популярності не лише в Китаї, а й за кордоном письменнику додає і його активна публічна діяльність, до якої він нерідко залучає своїх студентів та друзів-митців з інших країн, зокрема і з України. Так, поет співпрацює з Вітою Голод, головою правління спілки Української асоціації китаєзнавців, перекладачкою Мар'яною Савченко та активісткою Дариною Устенко.

З українською творчістю Ден Кан'янь познайомився ще у студентські роки. Значне місце в естетиці Дена Кан'яня відводиться дослідженню українського національного характеру, національної своєрідності української культури. Можна вважати, що, зважаючи на обставини, він наче підкреслює, що предметом сучасної української літератури мають стати сьогоднішній день та сьогоднішні події. Хоча загалом автору притаманний демократичний погляд на літературу. Його ціль – не в повчаннях, а в моральному співпереживанні та прикладі. Не випадково поет надає таке велике значення паралелям з історією Китаю. Прагнучи до прямого впливу як на українську, так і на китайську аудиторію, він майстерно жонглює цими паралелями. Спосіб, вибраний ним, а саме: широке використання символіки та риторики разом з наочними прикладами з історії та життєвої практики обох народів, дуже дієвий у цьому випадку. З огляду на обставини, за яких створені вірші Дена Кан'яня, – початок повномасштабної війни в Україні – ми маємо всі шанси бути почутими та зрозумілими китайському читачу. А культура та світогляд Китаю мають усі шанси бути більше зрозумілими в Україні.

«Відлуння українських окопів» (2022): протиставлення образів Далекого Сходу й України. Образність мови Дена Кан'яня, вміння передати важливе досягається низкою мовних стилістичних прийомів. За допомогою лінгвістичних засобів він створює свіжий та актуальний образ України. Це досягається шляхом використання зображально-виражальних засобів художнього мовлення таким чином, що вони здаються незвичними, цікавими. У художньому стилі тропи виконують також естетичну функцію, прикрашають мовні обриси, збагачують свідомість та уяву читачів, пробуджують низку асоціацій та переживань [Кочан 2008, 73].

Перекладаючи текст з оригіналу, необхідно звертати увагу, наскільки збігаються стилістичні особливості в обох мовах. Головні труднощі пов'язані саме з передачею правильного сенсу, чому не відповідає дослівний переклад. Саме для передачі сенсу фразу «听到你战壕的笛声» – «Лунає з окопів флейта» ми переклали як «Лунає з окопів сопілка». Використано міжмовну конотативну транспозицію – заміну реалії однієї мови реалією іншої мови з іншим денотативним, але рівноцінним конотативним значенням, оскільки Ден Кан'янь хотів вжити образ музичного інструменту, який мав би був близьким українському читачу. Зрозуміло, що ближчого та автентичнішого інструменту, ніж сопілка, немає. Образи музичних інструментів у світовій літературі віддавна є символічними. Автор переконаний, що:

当你的笛声和我们的琴声共振
那是母亲和孩子的声音
那是自由与和平的声音
那是地球山崩地裂的声音

Коли наша цитра і ваша сопілка заграє
Про мам і дітей. І нехай ці рядки невеселі,
Це – голос свободи й миру. Цей голос єднає,

Земля розійдеться від нього і зсунуться скелі [Регешук 2022].

На його думку, поєднання звуків національних музичних інструментів двох країн, Китаю та України, може мати неймовірну силу, яка здатна навіть змінити баланс сили у світі, адже гори, «Ш» для Східної Азії – це архетипний символ центру світу [Мандрівки Гімалаями 2019, 140].

Китайська мова має багато особливостей, про одну з яких – відсутність формальних ознак числа – йтиметься у поясненні перекладу заголовка. У запропонованому нами перекладі фраза «乌克兰战壕的回响» відтворюється як «Відлуння українських окопів», при цьому слово «战壕» (окоп) може виступати як в однині, так і в множині.

Варто зазначити, що перекладаючи на українську, перекладачу важко визначитися, чи передати об'єкт у множині чи однині. В нашому випадку ми застосовуємо морфологічну перекладацьку трансформацію, що полягає у заміні однини множиною і навпаки. У перекладі, спираючись на контекст, було вибрано множину. Певна річ, ми не можемо достеменно знати, які з них використав поет, але видається цілком логічним, що автор міг писати про величезну кількість окопів вздовж усієї лінії фронту, а не лише про один, з якого звучить музика. Питання ознак числа також порушується і у разі означення з першим рядком вірша: а саме: «乌克兰兄弟» – «брат-українець», «брати-українці», адже очевидним видається той факт, що поет звертається до всього українського народу, а не лише до когось одного.

Варто зауважити, що у вірші присутні елементи природи, традиційні для китайської культури. Саме через природу китайські митці намагаються осмислити основні закони буття. Так, функціонування таких образів як, «цвітіння слив» («梅花»), «гори» («山»), «море» («海»), «ранки» («清晨»), дуже звичних для китайського читача, легко зчитати і українському реципієнту. Коли автор пише: «У нашого також народу страждало цвітіння слив від закривавлених ранків» («我们也有过梅花和青天血染的清晨»), український читач розуміє, що «слива» тут – це символ весни, яка перемагає зиму, життя, яке перемагає смерть. У вірші природа виступає не лише барвистим фоном, а й живою учасницею подій у світі людей. Ден Кан'янь пише не про екзотику, а про реальність, яка є для нього єдиною можливою, адже це реальність, яка його оточує та з якою він взаємодіє, описуючи її та порівнюючи її з Україною.

Накрикінці автор звертається до Неба з проханням захистити український народ:
没有谁能打败一场心灵的合奏
苍天护佑热爱自由的人民.

О, Небо, скажи лиш, що зможеш ти враз захистити

Народ, що стоїть тут на смерті, бо так любить свободу [Регешук 2022].

Образ неба – це невід'ємна частина світобудови та світосприйняття в творчості Китаю. Практично в кожного поета як античності, так і сучасності можна зустріти цей образ. Так, цю тенденцію легко можна простежити в збірці поетичних перекладів Ярослави Шекери «Піднебесні пісні». Чи не всі автори, вірші яких перекладала дослідниця, звертаються до образу неба та обігрують його у своїх поезіях. Наведемо приклади: у віршах Сяо Гана: «У небі – мороз; Срібна річка біліє; де-не-де порозсипано зорі» [Піднебесні пісні 2020, 46], Джана Жвосою: «Небо ген-ген розвіва коливної хмарини вуаль» [Піднебесні пісні 2020, 89], Цао Пі: «Пливуть на північному заході в небі хмарини» [Піднебесні пісні 2020, 143], Лу Дзі «Дао Неба спокійне, погідне, легке і просте» [Піднебесні пісні 2020, 35] та ін.

«Дніпро вже не заплаче» (2022): наближення «чужого» і «свого» в образі союзників. Знайомлячись з віршем «Дніпро вже не заплаче» («第聂伯河 不再哭泣»), китайському читачеві спочатку може здатись, що йому буде тяжко знайти

точки дотику в процесі взаємодії з українським народом. Але насправді українські теми, порушені в текстах Дена Кан'яня, часто перегукуються з китайськими реаліями. У своїх поезіях автор пише про труднощі Китаю в минулому, зокрема й про виживання в часи війни, тож це одна з причин, чому ці твори доволі легко прочитуються як в Україні, так і в Китаї. Адже навіть невідомі реципієнти, які майже нічого не знають про історію та культуру Китаю, сприймають твори з потужним національним колоритом та можуть його зчитати. Автор пише: «Ми з вами – Союзники проти Країн Осі» («像二战同盟国对轴心国反击»). Хоча саме словосполучення «Країни Осі» не надто поетичне, але воно належить до історичних реалій як китайського, так і українського досвіду.

Продовжуючи дослідження вірша мовою оригіналу, аналізуємо такі лінгвістичні засоби, які допомагають автору репрезентувати образ України. По-перше, це власне гідронім «Дніпро». Автор звертається саме до ріки Дніпро (第聂伯河), як і в попередньому тексті, ми бачимо, що йому дуже близький образ води. Перед нами постає яскрава метафора «Дніпро вже не заплаче» («第聂伯河不再哭泣»). Далі ідуть згадки про президента: «Де є президент і є віра в сталевий шолом» («总统和信念戴上钢盔») та віра в те, що зло обов'язково буде покаране: «Диктаторів правдою ми заженемо в кут» («再厉害的独裁也杀不死正义再伟»). Незважаючи на те, що автор вдався до образу президента, твір не містить елементів пропаганди чи політики. Навпаки, образ українського президента за часів війни став чи не найбільш впізнаваним імаго України.

Вся друга строфа пронизана алітерацією. З точки зору психолінгвістики звучання слова часто впливає на створення образності. Звукові образи та звукові символи стають предметами спеціальних досліджень [Кочан 2008, 31]. І хоча в українській мові існує величезна кількість засобів милозвучності: чергування голосних, помякшення приголосних, багатюща лексична база [Козоріз 2004, 44], та інколи немає кращого способу, щоб відтворити сенс під час перекладу, ніж алітерація.

乌克兰，许多中国人挺你
像二战同盟国对轴心国反击
再厉害的独裁也杀不死正义
再伟大的谎言也遮不住
真理世间从无全身而退的战犯
火车再倒也倒不回过去
第聂伯河 不再哭泣
自由是欢腾的第一定律

В нас більшість – за вас, хоч, на жаль, поки що не всі,
Ми з вами – Союзники проти Країн Осі,
Диктаторів правдою ми заженемо в кут,
Військові злочинці не лишаться без покут,
Та й потяг не здасть назад – то не той маршрут
Дніпро вже не заплаче від кривавості,
Адже свобода – перший закон радості [Регешук 2022].

В оригінальному тексті автор закликає український та китайський народи до дії, до активності, до боротьби. Досягнути максимального ефекту від сенсу, який закладав автор, нам допомагають: «вСі», «оСі», «КуТ», «споКуТ»,

«Маршрут», «поТяг», «Союзники». Звуковий образ створюється завдяки ритмічній повторюваності однакових звуків-тембрів.

«Час емпатії» (2022): діалог культур й образ «братів». Письменник переконаний, що література не має кордонів, вона звертається до людей, до їхніх сердець, до їхньої природи. Саме тому він порівнює Шанхай, одне зі своїх улюблених міст, з Україною, країною, якою захоплюється: «Україна і Шанхай, називається братами» («上海乌克兰, 今天你们相似如兄弟»).

Звісно, не треба обмежуватись лише прямими зіставленнями очевидних паралелей у творчості Дена Кан'яня, але і оминати увагою цей факт не можна. Вже з першої строфи ми помічаємо образ, який повторюється і в творі «Час емпатії», і в творі «Відлуння українських окопів», йдеться про «兄弟» – брата, друга. Це той момент, який визначає параметри цінностей у невидимій шкалі «Свій – Чужий», тобто той момент, коли Чужий стає Своїм. Цей перехід символізує світогляд індивіда переломної доби, оскільки він постає перед необхідністю вибору [Колошук 2018, 210].

Зауважимо, що серед стилістичних фігур, що простежуються у поезіях, відсутні риторичні питання. Це створює враження, що відповіді на всі питання, навіть на ті, які не потребують відповідей, можна знайти в поетичних рядках. Поет іде далі та створює паралелі, за допомогою яких пояснює схожість Шанхаю та України:

- 样的荒芜空寂
- 样的生死悬疑
- 样的身心煎熬
- 样的精神不屈

В безлюдній порожнечі

Смертями між, між життями

Спільні муки в вас. Й, до речі,

Дух нескорений той самий [Регешук 2022].

Під час перекладу анафору у китайськомовних рядках вважаємо доречним замінити інверсією, адже це одна з тих стилістичних фігур, яка полягає в незвичному розташуванні слів у реченні, щоб найбільш значуще слово чи слова особливо підкреслити, звернути на них увагу.

Зазвичай такого виду стилістичні фігури допомагають створювати підвищену експресивність. Хоча за словами Бенедетто Кроче, поезія – це є і експресія сама по собі; якщо вірш є експресією, якщо кожна зі складових частин вірша є експресією, то кожне його слово є експресивним самим по собі [Борхес 2019, 79].

Маємо всі підстави вважати, що Ден Кан'янь, з його вмінням відчувати та розуміти важливість історії, з його здатністю бути актуальним та почутим, має всі шанси увійти в канон китайської та світової літератури. Століттям раніше Томас Еліот, поет та теоретик літератури, писав: «Почуття історії, яке є почуттям позачасового, як і поточного, – позачасового і поточного разом, – саме воно і включає письменника в традицію. І разом із тим воно дає письменникові особливо чітке відчуття свого місця в часі, своєї сучасності» [Колошук 2018, 90–91].

Проаналізувавши лінгвістичні засоби створення образу України у поезії Дена Кан'яня, ми виокремили такі лексеми, як «сопілка» («笛声»), «окоп» («战壕»), «свобода» («自由»), «брати» («兄弟»), «народ» («人民»),

«мир» («和平»), «воїн» («战士»), «президент» («总统»), бомбардування («轰击»), «жовто-блакитний стяг» («蓝黄色大旗»), «Дніпро» («第聂伯河»), «дух» («精神»).

У віршах Дена Кан'яня також повторюваними є образи: «брати-українці» («乌克兰兄弟»), «небо» («苍天»), «жовто-блакитний» («蓝黄色»). У своїх творах автор використовує символи: «слива» («梅»), «цитра» («琴声»), за допомогою яких проводить паралелі між китайським та українським народами. Він зумів поєднати потужну традицію східної поезії з її філософією та колоритом з українським світосприйняттям.

Так, у поезії Дена Кан'яня створюється образ України й імаготип українців. У репрезентації гетерообразів українського народу особливого змісту також набувають архетипічні образи матері й дитини («母亲和孩子»), воїна і коханої («战士和女友»), народу, що палко любить свободу («热爱自由的人民»). Лейтмотивом у віршах поета проходить думка про можливість порівняння, схожість українського і китайського народів, що особливо яскраво репрезентовано у вірші «Час емпатії» за допомогою лексичного повтору «一样» («однакові»): однакова порожнеча (一样的荒芜空寂), однакова невизначеність між життям та смертю (一样的生死悬疑), однакові муки (一样的身心煎熬) й однаково нескорений дух (一样的精神不屈). У цих рядках відчувається наближення автообразів китайського народу і гетерообразів «інших» українців, які є зрозумілими, близькими китайському письменнику.

Вибрана нами тема має перспективу продовження з огляду на великий корпус ще нерозглянутих текстів, потребу в адекватних українських перекладах та можливість відкриття маловідомих для нас культур. Тож заданий нами вектор вимагає подальшого комплексного дослідження.

Особистий внесок авторів:

Переклад віршів українською і їх лінгвістичний аналіз – Тетяна Регешук, методологія імагологічного дослідження, її обґрунтування й висновки – Тетяна Вечоринська.

ЛІТЕРАТУРА

Біскуп І.П., Данильчук А.Л., Макарук Л.Л. Філософія, суспільство, мова : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 224 с.

Борхес Х.Л. Сім вечорів. Львів : Видавництво Анетти Антоненко, 2019. 126 с.

Веретюк О.М. Візія України в сучаснім польським та українським романі (Леопольд Бучковський, Анджей Кусьневич, Владзімеж Одоєвський, Улас Самчук, Ірина Вільде, Роман Андріяшик) : рукопис нострифікації наукового ступеня доктора філологічних наук : 10.01.05 «Порівняльне літературознавство». Тернопіль, 2003. 19 с.

Вечоринська Т.В., Воробей О.С. Література китайської діаспори: Імагологічний аспект. *Східний світ*. 2021, Вип. 1 (110). С. 93–101, available at: <https://doi.org/10.15407/orientw2021.01.093>.

Ден Кан'янь. Українська асоціація китаєзнавців. 2022, available at: <https://sinologist.com.ua/den-kan-yan/> (дата звернення: 27.02.2023).

Кічун С.В. Лінгвістичні засоби створення образу. *Молодий вчений*. 2020. № 9 (85). С. 41–43.

Козоріз О.П. Стилiстичнi особливостi Шевченкового «Заповiту» в китайських перекладах. *Вiсник Київського національного унiверситету iменi Тараса Шевченка*. 2004. С. 43–45.

Колошук Н. Порiвняльне лiтературознавство : посiбник для вищих навчальних закладiв. Київ : Кондор, 2018. 424 с.

Кочан I.M. Лiнгвiстичний аналіз тексту : навчальний посiбник. 2-ге вид., перероб. i доп. Київ : Знання, 2008. 423 с.

Мандрiвки Гiмалаями. Казки з Тибету, Бутану, Ладакху i Сiккіму. Київ : Сафран, 2019. 148 с.

Наливайко Д.С. Теорiя лiтератури й компаративістика: статті i розвідки. Київ : Києво-Могилянська академiя, 2006. 347 с.

Наливайко Д. Стан i завдання українського порiвняльного лiтературознавства. *Урок української*. 2000. № 11–12. С. 50–57.

Ничко О.Я. Iмагологічні особливостi художньої прози та публіцистики Джона Стейнбека : автореф. дис. ... канд. фiлол. наук : 10.01.05. Тернопiльський національний педагогічний ун-т iм. Володимира Гнатюка. Тернопiль, 2008. 20 с.

Пiднебесні пiснi: поетичні переклади / пер. з кит. Ярослави Шекери. Київ : Сафран, 2020. 640 с.

Регешук Т. Ден Кан'янь. Вiршi-присвяти Українi. *Китаєзнавчі дослідження*. 2022. Вип. 2. С. 104–107, available at: <https://doi.org/10.51198/chinesest2022.02.104>.

REFERENCES

Biskub I.P., Danylchuk A.L., Makaruk L.L. (2018), *Filosoфиya, suspil'no, mova: monohrafiya*, Vezha-Druk, Lutsk (In Ukrainian).

Borkhes Kh.L. (2019), *Sim vechoriv*, Vydavnytstvo Anetty Antonenko, Lviv (In Ukrainian).

Veretyuk O.M. (2003), *Viziya Ukrayiny v suchasnim polskim ta ukrayins'kim romani (Leopold Buchkovskyy, Andzhey Kusnyevych, Vlodzimezh Odoyevs'kyu, Ulas Samchuk, Iryna Vilde, Roman Andriyashyk)*, Ternopil (In Ukrainian).

Vechorynska T.V., Vorobey O.C. (2021), "Literatura kytayskoyi diaspori: Imaholohichnyy aspekt", *Skhidnyy svit*, Vol. 1 (110), pp. 93–101 (In Ukrainian).

Ukrayinska asotsiatsiya kytayeznavtsiv (2022), "Den Kanyan", available at: <https://sinologist.com.ua/den-kan-yan/> (accessed: 27 February 2023) (In Ukrainian).

Kichun S.V. (2020), "Linhvistychni zasoby stvorenniya obrazu", *Molodyy vchenyy*, No. 9 (85), pp. 41–43 (In Ukrainian).

Kozoriz O.P. (2004), "Stylistychni osoblyvosti Shevchenkovoho «Zapovitu» v kytayskykh perekladakh", *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, pp. 43–45 (In Ukrainian).

Koloshuk N. (2018), *Porivnyalne literaturoznnavstvo*, Kondor, Kyiv (In Ukrainian).

Kochan I.M. (2008), *Linhvistychnyy analiz tekstu*, 2nd ed., Znannya, Kyiv (In Ukrainian).

Mandrivky Himalayamy. Kazky z Tybetu, Butanu, Ladakkhu i Sikkimu (2019), Safran, Kyiv (In Ukrainian).

Nalyvayko D.S. (2006), *Teoriya literatury y komparatyvistyka: statyi i rozvidky*, Kyuevo-Mohylyanska akademiya, Kyiv (In Ukrainian).

Nalyvayko D. (2000), “Stan i zavdannya ukrayinskoho porivnyal’noho literaturoznavstva”, *Urok ukrayinskoyi*, No. 11–12, pp. 50–57 (In Ukrainian).

Nychko O.Ya. (2008), *Imaholohichni osoblyvosti khudozhnoyi prozy ta publitsystyky Dzhona Steynbeka*, Ternopil’s’kyy natsionalnyy pedahohichnyy universytet im. Volodymyra Hnatyuka, Ternopil (In Ukrainian).

Pidnebesni pisni: poetychni pereklady (2020), translated by Yaroslava Shekera, Safran, Kyiv (in Ukrainian).

Reheshuk T. (2022), “Den Kanyan. Virshi-prysvyaty Ukrayini”, *Kytayeznavchi doslidzhennya*, Vol. 2, pp. 104–107 (In Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 05.02.2023